

ارزواجی، تأثیرات اجتماعی در صنعت

مکتب حمید ستوده فر

مکتب مهدی ستوده فر

سرشناسه : ستوده فر، حمید، ۱۳۳۷
عنوان و نام پدیدآور : ارزیابی تأثیرات اجتماعی در صنعت
نویسندگان حمید ستوده فر، مهدی ستوده فر.
مشخصات نشر : مشهد: سیمرغ خراسان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری : ۱۸۶ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۱۳-۷۰-۳
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : صنعت -- جنبه های اجتماعی
Industries -- Social aspects
موضوع : رشد اقتصادی -- جنبه های اجتماعی
Economic development -- Social aspects
موضوع : Industries -- Social aspects
شناسه افزوده : ستوده فر، مهدی، ۱۳۷۰
رده بندی کنگره : ۳۷۰ : ۱۴۰۲ س/HD۵۹
رده بندی دیویی : ۰۱/۱
شماره کتابشناسی ملی : ۵۵-۳۴۴۱

نام کتاب: ارزیابی تأثیرات اجتماعی در صنعت

مؤلفان: دکتر حمید ستوده فر- دکتر مهدی ستوده فر

راهنما و ویراستار: مسعود کرباسی معروف

ناشر: انتشارات سیمرغ خراسان

طراح: زهرا کرباسی معروف

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قطع: رقعی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۱۳-۷۰-۳

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق معنوی این اثر متعلق به مؤلف می باشد.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول.....	۱۳
ارزیابی تأثیرات اجتماعی (اتا).....	۱۵
انواع ارزیابی تأثیرات.....	۱۷
تاریخچه ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۲۷
مصادیق ارزیابی تأثیرات اجتماعی در جهان.....	۳۰
نمونه‌هایی از ارزیابی تأثیرات اجتماعی در احداث پروژه‌های عمرانی.....	۳۶
تعاریف و مفاهیم ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۴۳
اهداف ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۴۴
فواید ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۴۵
فواید اقتصادی.....	۴۵
فواید اجتماعی.....	۴۶
قلمرو ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۴۸
مبانی نظری ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۵۱
توسعه پایدار و ارزیابی تأثیرات اجتماعی.....	۵۸
فصل دوم.....	۶۴
ملاحظات نظری صنعتی شدن.....	۶۵
استراتژی توسعه صنعتی از دیدگاه اقتصاد ساختارگرایی جدید.....	۷۲
شاخصه‌های استراتژی صنعتی ساختارگرایی جدید بر اساس تجربه کشورهای پیشرو.....	۷۳
فرایند صنعتی شدن جوامع.....	۸۰

۸۴	 مصادیق تحولات صنعتی در برخی نقاط جهان
۸۵	 اهمیت توسعه صنعتی در رشد اقتصادی کشورها
۹۰	 اهمیت صنعتی شدن کشورها
۹۴	 صنعت و توسعه
۹۶	 نقش صنعت در توسعه پایدار
۱۰۲	 نقش های توسعه پایدار
۱۱۱	 فصل سوم: پیش نیازها و الزامات ارزیابی تأثیرات اجتماعی
۱۱۷	 نقش شهرهای صنعتی در توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جوامع بومی و محلی
۱۲۴	 ضرورت ارزیابی تأثیرات اجتماعی و زیست محیطی طرح های توسعه ای
۱۳۳	 تدوین و سنجش ارزیابی شاخص های پایداری اجتماعی - فرهنگی در شهرهای صنعتی
۱۳۹	 روش شناسی ارزیابی فرهنگی - اجتماعی طرح های اقتصادی
۱۴۲	 ارائه الگویی برای ارزیابی تأثیرات اجتماعی در صنعت
۱۴۷	 مراحل اجرای ارزیابی تأثیرات اجتماعی
۱۵۶	 فرمت گزارش دهی ارزیابی تأثیرات اجتماعی یک پروژه
۱۶۳	 ارزیابی تأثیرات زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی پهنای صنعت نفت
۱۶۵	 مدل ارزیابی تأثیر اجتماعی در صنعت نفت
۱۸۵	 فهرست منابع
۱۹۱	 منابع لاتین

پیشگفتار

پروژه‌های متفاوت، پیامدهای متفاوتی نیز بر زندگی مردم دارند که این پیامدها، ملاحظات ویژه‌ای را می‌طلبد. مطالعه تأثیرات پروژه‌ها، به منظور تحلیل پیامدهای یک طرح توسعه‌ای بر روی افراد و اجتماعات و همچنین به منظور تعدیل و تخفیف پیامدهای منفی و افزایش پیامدهای مثبت صورت می‌پذیرد. در این حال چارچوبی برای مدیریت تغییرات و ابزاری برای تصمیم‌سازی درباره این عوامل است که داده‌هایی را به دست کارگزاران و اجتماع می‌دهد که برای تصمیم‌سازی‌ها کارا هستند.

پروژه‌های عمرانی صنعتی و به ویژه پروژه‌های نفت، گاز و پتروشیمی بدون ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی، تأثیرات منفی و بعضاً جبران‌ناپذیری بر محیط زیست و اقتصاد جوامع محلی بر جای می‌گذارد. متأسفانه قوانین و مقرراتی برای اجباری کردن ارزیابی تأثیرات اجتماعی پروژه‌های اجرا شده و یا در حال طراحی و اجرا وجود ندارد. البته در بعضی از شهرها توسط شهرداری‌ها الزاماتی برای انجام این ارزیابی تدوین گردیده و اندک‌اندک در حال انجام است که در جای خود نیازمند تقدیر و تحسین است.

از طرفی در نظر گرفتن نیازها و ارزش‌های جوامع محلی و ذینفعان پروژه‌ها نه تنها مانع اجرای آن نخواهد شد بلکه با همکاری ذینفعان، اجرای پروژه سهل‌تر و از عواقب و تأثیرات منفی آن جلوگیری می‌گردد. همچنین از سودجویی افراد و گروه‌هایی که به صورت آگاهانه یا ناآگاهانه منابع طبیعی

و محیط زیست را جولانگاه اختصاصی خود و ابزاری برای سودجویی و ثروت اندوزی خود می‌دانند، جلوگیری خواهد کرد. در کشورهای توسعه یافته، قوانینی که دست کم در ظاهر برای حفاظت از منافع عمومی وضع شده‌اند و مطبوعات آزاد و پرسش‌گر که هر حرکت ناروایی را به رخ می‌کشند و در معرض قضاوت عموم می‌گذارند، اقداماتی را که متضمن منافع و مطامع افراد خاص و یا دولت‌ها است، محدود ساخته‌اند. در چنین فضایی، واکنش مردم به لک، نفتی، «سانتاپارابارا» که علاوه بر محیط زیست، بر گردشگری و ماهیگیری نیز تأثیر داشته بود، زمینه‌ساز تصویب قانون ملی سیاست‌های زیست محیطی در آمریکا شد و کارگزاران دولت فدرال را ملزم ساخت تا ملاحظات زیست محیطی اجتماعی را در طرح‌ها و برنامه‌هایی که ممکن است بر این جنبه‌ها تأثیر بگذارد در نظر بگیرند.

تصویب این قانون سرآغاز ارزیابی اجتماعی بود که اگرچه با افت و خیزهایی همراه بود، در بسیاری از کشورهای دیگر، از جمله در اتحادیه اروپا گرفته تا آفریقای جنوبی و کشورهای جنوب شرق آسیا نیز رواج یافت و به تدریج ارزیابی پیامدهای اجتماعی طرح‌ها و پروژه‌های توسعه را نیز از اهمیت ویژه‌ای به یک ارزیابی نتایج زیست محیطی و اقتصادی برخوردار کرد و راه ورود آن به حوزه برنامه‌ریزی توسعه در سازمان‌هایی همچون بانک جهانی، سازمان غذا و کشاورزی، بانک توسعه آسیا و بانک توسعه جنوب آفریقا هموار ساخت. در ایران نیز همچون بسیاری از کشورهای دیگر، بحث توسعه از دیرباز مطرح بوده است.

ارزیابی تأثیرات اجتماعی در صنعت

در چند دهه گذشته، این بحث از محافل دانشگاهی فراتر رفته و به تدریج به دغدغه‌ای عمومی بدل گشته است. بهبود سطح زندگی مردم، اشتغال‌زایی، افزایش رشد اقتصادی، و توزیع عادلانه ثروت به دغدغه دولت مردان و رهبران جامعه و یکی از مطالبات اصلی مردم تبدیل شده است. درهمین راستا توجه به ارزیابی اقدامات توسعه‌ای و برنامه‌ریزی برای تقویت آثار مثبت و کاهش آثار منفی آن در جهت تحقق اهداف فوق، در دستور کار قرار گیرد. بدین منظور اقدام به گردآوری و تألیف این کتاب گردید تا گامی ناچیز برای آشنا شدن همه کسانی که در اجرای پروژه‌های مختلف از جمله در زمینه نفت، گاز و پتروشیمی فعالیت دارند، برداشته شود و اقدامی هرچند ناچیز در جهت دستیابی به توسعه پایدار گردد.